

Čís. 3742.

Ponechal-li prodatel splnění smlouvy osobě třetí, ručí tato za splnění pouze jemu, nikoliv též kupiteli.

(Rozh. ze dne 16. dubna 1924, Rv II 803/23.)

Žalující firma koupila od M-ské rafinerie minerálních olejů 29 sudů benzinu a zaplatila jí kupní cenu. M-ská rafinerie pověřila vyřízením obchodu žalovanou firmu. Při dopravě zásilky byly sudy zničeny ohněm. Žalobu o náhradu škody, ježto žalovaná zboží řádně nepojistila, procesní soud první stolice zamítl, odvolací soud uznal dle žaloby.

Nejvyšší soud obnovil rozsudek prvního soudu.

Důvody:

Žalovaná společnost bránila se proti žalobě námitkou nedostatku pasivní legitimace, uvádějíc, že nebyla a není v právním poměru se žalující stranou, jelikož jen z příkazu M-ské rafinerie minerálních olejů, od níž dle úředního povolení měla dostati žalující strana 29 sudů benzinu, vyřídila dodávku, trhovou cenu však přijala M-ská rafinerie sama a nikoliv žalovaná. Žalující strana tvrdila sice v žalobě, že žalovaná jest právní nástupkyní M-ské rafinerie, leč proto, že ve sporu, opověděvši rozepři rafinerií, dala na jevo, že nejde o jednu a tutéž společnost, nebo právní její nástupkyni, nýbrž že jsou tu dvě různé samostatné osoby hromadné, jež mohou každá státi k soudu, nutno se především vzhledem k tomu, že nižší stolice přes námitku nedostatku pasivní legitimace žalované ji uznaly, a že žalovaná v dovolání napadá názor dovolacím důvodem nesprávného právního posouzení věci, touto námitkou obíratí. Již soudem první stolice bylo zjištěno, že mezi žalující stranou a M-skou rafinerií minerálních olejů byla ujednána dodací smlouva, tedy smlouva trhová, a že žalovaná společnost toliko obstarala zpracování a zaslání zboží žalující straně z příkazu a na účet M-ské rafinerie. Zjištění toto převzal i odvolací soud a jest proto i pro dovolací soud závazným. Z tohoto zjištění plyne, že smlouvajícími stranami byla žalující a M-ská rafinerie, nikoli však žalovaná, jež byla toliko rafinerií pověřena vypravením objednaného benzinu. Přes to první stolice uznala, nevyhověvši námitce žalované, její pasivní legitimaci z toho důvodu, že žalovaná dle tvrzení žalující strany způsobila jí svou vinou škodu — opomenuvši pojistiti benzin proti živelním škodám — a že její náhradu lze dle §u 1295 obč. zák. požadovati i bez zřetele na smlouvu. Žalobní žádost však zamítl, jelikož zavinění žalované nebylo prokázáno. Odvolací soud právem nesdílel tento názor. Avšak ani názor odvolacího soudu co do pasivní legitimace žalované nelze sdíleti. Nemůže býti pochybnosti o tom, že podle čl. 344 obch. zák. byla M-ská rafinerie oprávněna, šetříc péče řádného obchodníka, za kupitele ustanoviti způsob

odeslání zboží, zejména určití osobu, jež má dovoz zboží obstarati nebo provéstí. Plyne tedy z ustanovení tohoto a čl. 345 obch. zák., že, nešetřila-li tato strana při tom péče řádného kupce, ručí za nebezpečí, jež stihlo zboží. V tomto případě M-ská rafinerie ponechala splnění smlouvy zcela žalované, davši jí příkaz, aby benzin ze své továrny zaslala žalující, a jde nyní o otázku, zda žalovaná z příkazu tohoto ručí jediné M-ské rafinerii, či též i žalující straně, jak za to má odvolací soud. Z ustanovení Šu 881 obč. zák. nedá se pro názor odvolacího soudu nic dovozovati, ba nelze na právní poměr, o kterýž tu běží, tohoto ustanovení vůbec použiti. Předpokládáť, že si dal někdo slíbiti nějaké plnění třetí osobě, v její prospěch, čímž měl vzejíti závazek pro slibujícího vůči oné třetí osobě i vůči onomu, jenž si dal plnění slíbiti. Nemůže však o této smlouvě býti řeči v tom případě, kde prodávatel, jsa zavázán kupiteli zboží dodati, přikáže splnění smlouvy, jak se stalo v tomto případě, na svůj účet osobě třetí, jež by přes to, že příkaz přijala, avšak nesplnila, nemohla býti doháněna kupitelem k plnění, nýbrž jediné prodávatelem samým. Tu nelze mluvit o smlouvě ve prospěch třetího, jelikož se převádí závazek, plnění smlouvy na osobu druhou, jež právě svou činností má přímo zavázanému ulehčiti, tedy jen v jeho prospěch býti činnou. Nějakou činnost ve prospěch kupitele (osoby třetí) vůbec nemůže vyvinouti, jelikož plní jen závazek svého mandanta, za něho, a tak spolupůsobí k provedení smlouvy ujednané mezi svým mandantem a jeho smluvníkem (žalující stranou). Ručení nelze dovozovati ani z ustanovení o příkazu, zejména z Šu 1010 obč. zák.; vždyť i tu se vyžaduje souhlas stran, aby bylo lze o mandátní smlouvě mluvit. Mandatář, svěří-li provedení příkazu, nejso k tomu nucen, osobě druhé, ručí sám za výsledek; jen když mu bylo smlouvou výslovně dovoleno, by si zřídil zástupce, nebo bylo-li takové zřízení zástupce nevyhnutelné, ručí za zavinění jen co do volby osoby zástupcovy (§ 1010 obč. zák.). V projednávaném případě byla M-ská rafinerie podle smlouvy povinna, dodati objednaný benzin, nikoli však zjednána, aby benzin u jiné firmy opatřila, takže původní smlouva byla smlouvou trhovou, nikoli poměrem mandátním. Neurčila-li žalující strana způsob provedení této smlouvy (čl. 344 obch. zák.), má se prodávatelka za zmocněnu, ustanoviti způsob odeslání zboží, šetříc při tom péče řádného obchodníka. Zmocněním tímto jest dáno právo, stanoviti způsob odeslání zboží, zejména určití osobu, jež má dopravu obstarati nebo provéstí. Týká se tedy toto zmocnění jen způsobu odeslání zboží. M-ská rafinerie však nepoužila tohoto zmocnění, nýbrž dala žalované příkaz, aby celou smlouvu za ni a na její účet splnila, čímž vznikla samostatná smlouva jen mezi M-skou rafinerií a žalovanou, na dřívější smlouvě se žalující stranou nezávislá, jež také nikterak nesouvisí se zmocněním, které má na mysli čl. 344 obch. zák., takže tu nelze mluvit o submandatářce, jež by žalující straně přímo ručila za škodu z opomenutí, neboť, nejde-li o případ čl. 344 obch. zák., nelze použiti ani Šu 1010 obč. zák. a tak ručení na žalovanou z právního důvodu příkazu přesunouti. Za tohoto stavu věci, z něhož plyne, že žalované se nedostává pasivní legitimace ke sporu, bylo dovolání vyhověno.